

Verplicht vanggewas biedt ook profijt

Doordat onderzaai in 2019 op veel plekken mislukte, kozen dit jaar relatief veel veehouders voor nazaai

Maistelers op zand- en lössgrond ontkomen er niet aan: het zaaien van een vanggewas na de maisoogst. Maar bij doelgericht kiezen kan een vanggewas meer opleveren dan alleen het voorkomen van uitspoeling van stikstof, geven specialisten aan.

TEKST INGE VAN DRIE

De deadline van 1 oktober komt snel dichterbij. Voor Nederlandse maistelers op zand- en lössgrond is dat een datum om rekening mee te houden. Voor deze herfstmaand van start gaat, moet hun vanggewas zijn gezaaid. Voor veel veehouders betekent dat dus werk aan de winkel. Cijfers heeft WUR-onderzoekster Brigitte Kroonen niet, maar ze heeft de indruk dat dit jaar meer maistelers kiezen voor nazaai. 'Uit een enquête van vorig jaar binnen het project Grondig Boeren met Mais bleek dat ongeveer de helft van de ruim 100 respondenten de voorkeur gaf aan nazaai. Van de andere helft koos het gros voor onderzaai op kniehoogte en slechts een handjevol voor gelijkzaai. Dat ervaren telers toch als lastig, met name het finetunen van de onkruidbestrijding.' Door de droogte mislukte de onderzaai op veel plekken, zodat veehouders alsnog moesten nazaaien. 'Ik vermoed dat veel telers gedacht hebben: laat ik dit jaar maar een vroeg maisras kiezen. Dan kan ik een vanggewas na de mais zaaien en hoef ik niet twee keer kosten te maken.' In Vlaanderen hebben veehouders die na de mais een vanggewas willen zaaien, wel iets langer de tijd dan hun

Nederlandse collega's, tot 15 oktober. 'In Limburg en de Kempen is de maisoogst al volop bezig. Daar zal die datum vermoedelijk geen problemen opleveren. In West-Vlaanderen, waar de maisoogst meestal wat later is, zal het op bepaalde percelen afwachten worden of de mais op tijd van het veld is', meent Bram Vervisch, praktijkonderzoeker voedergewassen bij Inagro. Hij constateert dat het merendeel van de Vlaamse maistelers voor nazaai kiest. 'Onderzaai zien we in Vlaanderen nog nauwelijks. Dat is hier nog in de pilotfase.'

Die uiterlijke zaaidata zijn er niet voor niets. Zo krijgt het vanggewas in het najaar nog voldoende warmte en zonlicht om zich te ontwikkelen. Hoe eerder gezaaid wordt, des te meer stikstof kan een vanggewas opnemen.

Extra stikstof voor volgteelt

Een vanggewas of groenbedekker is op veel plekken verplicht om uitspoeling van stikstof te voorkomen en zo de waterkwaliteit op peil te houden. 'Mais neemt stikstof op tot aan de bloei begin augustus. Maar ook daarna mineraliseert er nog stikstof in de bodem', legt Brigitte Kroonen

uit. 'Die zou verloren kunnen gaan. Met een vanggewas kun je dat voorkomen.'

Maar veehouders kunnen zelf ook hun voordeel doen met de inzaai van vanggewassen. Zo komt de helft van de stikstof die het vanggewas opneemt, het seizoen erna beschikbaar voor de volgteelt. 'Zeker met de huidige lage stikstofgebruiksnormen is alle extra stikstof welkom. Bij een vanggewas na mais komt dat neer op zo'n twintig kilo stikstof', geeft Kroonen aan.

Hoe langer het vanggewas op het veld staat, hoe meer organische stof er in de bodem opgebouwd wordt en hoe beter water wordt vastgehouden in de grond. Ook zorgt een vanggewas voor een betere bodemstructuur en beworteling. Een bedekte bodem in de winter biedt sowieso voordelen, zegt Vervisch. 'Bij regen loop je op een bedekte bodem minder risico dat de grond dichtslaat. De grond verslemt minder snel en gaat minder stuiven. Zo voorkom je bodemerosie.'

Hoge drogestofopbrengst

In Nederland kunnen maistelers uit acht gewassen kiezen voor nazaai. Naast bladkool, bladrammenas en Japanse haver zijn dat gras en granen als triticale, winterrogge, wintertarwe en wintergerst. Door doelgericht een vanggewas te selecteren, kunnen veehouders er meer voordeel uithalen, stelt Kroonen. 'Wil je een vanggewas dat veel organische stof oplevert? Kies dan liever voor Japanse haver dan voor graan.'

Een veehouder die streeft naar een hoge drogestofopbrengst van het vanggewas, kan beter kiezen voor rogge, Italiaans raaigras of een mengsel daarvan, geeft Kroonen aan. 'Maar zit je in een rotatie met akkerbouwgewassen en komen er aaltjes voor op het perceel, dan zijn dat geen goede opties. In dat geval is bladrammenas, Engels raaigras of Japanse haver een veiligere keus.'

Ook het wel of niet gemakkelijk kunnen onderwerken van een vanggewas kan een rol spelen bij de keus van een vanggewas. 'Bij niet-kerende grondbewerking is een grasgroenbemester bijvoorbeeld lastig klein te krijgen', geeft Kroonen als voorbeeld. 'Kies dan liever voor een gewas dat in de winter afsterft door lichte vorst en dat in het voorjaar goed in te werken is. Daar heeft het volggewas profijt van.'

Komen er probleemkruiden voor op een perceel,

Handboek Groenbemers

Het Handboek Snijmais zullen veel veehouders al kennen als een handig naslagwerk voor de teelt van mais. Voor veehouders die ook hun kennis over vanggewassen willen bijspijkeren, bestaat het Handboek Groenbemers. Een van de hoofdstukken in het digitaal beschikbare boek, dat

in 2019 is geactualiseerd, is geheel gewijd aan de teelt van vanggewassen na mais. Het gaat onder meer in op de voordelen van nazaai, gelijkzaai en onderzaai. Daarnaast bevat het boek ook factsheets over de verschillende vanggewassen die toegestaan zijn na mais.

Het handboek is digitaal beschikbaar op www.handboekgroenbemers.nl

.....

dan is nazaai ook een betere keus dan onderzaai of gelijkzaai. Een maisteler hoeft dan bij het bestrijden van onkruiden in mais geen rekening te houden met het behoud van het ondergezaaide gewas.

Op tijd maaien

In Vlaanderen ziet Bram Vervisch dat de meeste veehouders kiezen voor gras als vanggewas na mais, al krijgt Inagro ook steeds meer vragen over de inzet van rogge. Vervisch adviseert deze gewassen in het voorjaar wel voldoende tijd te maaien en onder te werken. 'Stel je prioriteiten goed', zegt de Inagro-onderzoeker. 'Als mais de hoofdteelt is, wacht dan niet te lang met het maaien van die snede gras. Neem dan genoegen met een iets minder zware snede. Als je wacht tot je een topopbrengst hebt, dan heeft dat gevolgen voor de hoofdteelt, de mais dus.'

Vervisch zag dat dit voorjaar op meerdere plekken gebeuren. 'Afgelopen voorjaar was het heel droog. Het vanggewas neemt dan al best veel vocht op. De mais heeft daar last van. Je ziet dat op die percelen de mais er nu minder goed bijstaat. Die mais kon de hitte en droogte van deze zomer niet goed verdragen.'

Kroonen wijst op een ander gevaar. 'Als je het vanggewas te lang laat staan, komt de stikstof pas vrij op het moment dat je hem eigenlijk niet meer nodig hebt. Vanaf half augustus heeft de mais er niks meer aan. Door het vanggewas tijdig in te werken, liefst voor half maart, kan de mais er het meest van profiteren.'

De stand van de na de mais ingezaaide Japanse haver half oktober (links) en na de winter in februari